

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝ ΓΙΑΤΡΟΣ ΓΚΟΣ

Ο Νικηταράς

...Ο γόλος που έπαιζαν στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας μας οι διάφοροι φιλέλληνες δεν έχει έντελως έρευνηθεί από τους ιστορικούς. Παράδειγμα ο Έλβετος γιατρός Ανδρέας Λονδοβάκης Γκός, ο οποίος έπρόσφερε άνεκτίμητες υπηρεσίες στην αγωνιζόμενη Ελλάδα, και είχε συνδεθεί φιλικά με τους διασημότερους αρχηγούς της Επανάστασης. Σταχλωτόνουμε από την αυτοβιογραφία του τ' ακόλουθα ενδιαφέροντα μέρη :

«Ο Λονδοβάσις Ανδρέας Γκός γεννήθηκε στα 1791, στη Γενεύη. Διάσημος γιατρός και έπιστημονικός συγγραφέας της εποχής του, έγραψε στην γρηφή του ιερό έρωτα στον άγιο Έλληνικό κόσμο και γι' αυτό θέλησε μ' ένδοξο πάθος να βοηθήσει στην άπελευθέρωσή της πατρίδος του λοιπίσμου και των άγωνιών θανάτων.

«Αλλά, ως άφησουμε τον ίδιο να μάρτα διηγηθή : ...Η πίστις του Μεσολόγιου είχε αναγγείλει στην Ερώτιη τον μέγεθος του κινήτου, τον όποιον διέταξε το Έλληνικό Έθνος. Στο άγγελια αυτό, ή Κοινή Γνώμη συγγιήθηκε βαθύτατα κ' αποφάσισε ν' άλαφροίση τα βάσανα ενός λαού που ζήτησε να ξαναβίη την ελευθέρια του. Ο Βασιλεύς της Βαυαρίας, πρώτος άπέστειλε στην Ελλάδα άρκετούς άξιωματικούς να να χρησιμοποιήσουν στη στρατιωτική της όργάνωσι. Ο Βασιλεύς της Πρωσίας άπέστειλε επίσης σιστηλά τις όπεί της Ελλάδος συνεισφορές. Στη Γαλλία οι έθνοιο του λαού γίνονταν με συγγιητικά έπεισόδια. Ένα κοριτσάκι 13η χρονών, παρουσιάστηκε στα γραφεία της «Εφημερίδος της Γενεύης» και έπρόσφερε όπεί της Ελλάδος τον ήλιον κομπούρα του, τον όποιον έσπασε κ' έθαλε τριάντη αλορίνια. Μία χίρα 7 δισε 21 σολδία. Τα όργανα της Έλβετίας έφτειαναν πογγια μεταξωτά και τα πουλούσαν όπεί των Έλλήνων. Οι έργάτες, που δεν είχαν χρήματα, έπρόσφεραν στο φιλέλληνο έθνο μία όρα της καθημερινής τους έργασίας. Ένας χαρτοπαικτης ανέλαβε την όσφρεια ν' άφειροίση τα χερσιονάκια κερδι του όπεί της Έλληνικής Επανάστασης. Ός πρώτη εισφορά του έφερε 60 φράγκα, 2 σολδία και 6 δηνάγια, το πρώτον μιάς χαρτοπαικτηκής βραδυάς, κλαιγοντας τον έαυτο του και την Ελλάδα που ή τύχη δεν έστάθηκε ευμενέστερη...»

«Δεν ιστορούσα—συνεχίζει ο Γκός— να μείνω άδιαφορος σ' τόσο ένδοξο πάθος. Ανεχώρησα λοιπόν κατά τον Δεκέμβριο του 1826, έπλευσα την Ιταλία και όταν έφτασα στην Ανκόνα μεταμαρίστηκα σ' ένα πλοίο γεμάτο διάφορες προμήθειες... Όταν έφτασα στην Ελλάδα, βρήκα το δυσηχομένο αυτόν τόπο να σπαράζεται από έμφυλιους κινήτους. Η άποτυχία είχαν γονατίσει το πάθος των προσητών. Γινότανε πειά λόγος να συνθηκολογήσουν με την Πύλη. Άλλοι όμως γενναίότεροι, άντιστέκονταν στη σκέψη αυτή της ύποταξης... Η εμφάνισή μου όμως, ή συμβουλιές και ή ένθαρμόνεις του Έυνάρδου, ή ύπόσχες νέων άποστόλων και ή άγγελία ότι γρήγορα έρχεται στην Ελλάδα ο λόρδος Κόχραν, συνέταναν ν' αλλάξη ή διάθεσι των πνευμάτων... Έγώ έπεριμένα τόρα τον εύγενή λόρδο Κόχραν, τις διαταγές του όποιον όφειλα ν' άκούσθησω. Ο Κόχραν δεν άργησε να ρθί στην Ελλάδα. Η εμφάνισή του και ή συμβουλιές του καθήσυχασαν άκάμη περισσότερο το πάθος και έφεραν τη συμφιλίωσι των κομητών στη Συνέλευσι της Τροιζήνης. Ο λόρδος Κόχραν άνεκροχθή άμέσως μέγας Ναύαρχος και ή πρώτη φροντίδα του ήταν να ύποστηρίξη το διορισμό του κομητός Καποδίστρια στη θέσι του Κυβερνήτου, το όποιο και έπέτυχε.

«Ανάλαβα λοιπόν τη θέσι του Γενικού Έπιτρόπου του Στόλου, να ή διοικητικές αυτές άσχολίες μου δεν μ' έμποδίζαν να κώνο και το γιατρό. Άλλοτε χειρόργος μ' άλλοτε παθολόγος ή φαρμακοποιός, έννοηλεσα και τον Καραϊσκάκη, θανατερά λαβωμένον.

«Ο Ανδρέας Λονδοβάκης Γκός και ο φιλέλληνας του. Η περιεργή ζωή του στην Ελλάδα. Γνωριμία του με τον Καραϊσκάκη, τον Κελεκοτρώνη και τους άλλους άγωνιστές. «Το σχισμένο ρούχο...». Ο Γκός πρής του Έυνάρδου. Μιά όρακι περιγραφή της όρκωμοσίας του Λόρδου Κόχραν στην Επίδαυρο. Ο Νικηταράς με την κλαρα! Ο σεμνός Κανάρης! Ο Κελεκοτρώνης κι' οι ένδοξοισμοί του. Ο φιλέλληνας γιατρός και ο βασιλεύς Όθων, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Γιά τον Καραϊσκάκη, ο Γκός που τον γνώρισε προσωπικώς προ του θανάτου τραυματισμού του, μάς παρέχει μία όρακι περιγραφή. «Ίδού τί γράφει σχετικάς πρής τον συμπαιριώτη του Έυνάρδου :

«Τον Γεώργιον Καραϊσκάκη συνήτησα κατά πρώτον στον όθμον Αμπελάκια της Σαλαμίνας, έπάνο στην Έλληνική φρεγάτα και είχα την τιμή να του παρουσιάσω τις έπιστολάς σας. Με ύπεδέχθη φιλικότατα. Μου έδειξε τόσο βαθιά έννοιωθε την εύγένειά σας σ' αυτόν και μου άφανε γεμάτος από αίσθημα μέγιστον πατριωτισμού... Ο Καραϊσκάκης είνε άντρας ως σαράντα έτών, Ξεραγκιάς, λιωφρμένος, με το ανάστημα μέτριο αλλά λυγρό, τα χαρακτηριστικά του κανονικά, χωρίς τίεδια άναλογία... το μέτωπό του λαρυμένο, τα μάτια ζοφρά χωρίς άγκυρά και τα μαύρα του μαλλιά και γένια άχτένιστα. Η κόχη του, λιγάκι άνασηκωμένη, δεν έχει το χαρακτήρη της Πλεισσογικής φιλής. Η φουογγισια του είνε πονηρή, αλλά χωρίς άνευλακρινία, οι τρώτοι του ευγενικοί και άγαθοί. Έχει το αίσθημα της ύπορηξής του, αλλά φροντίζει να είνε καταδεχτικός και οι τρώτοι του έχουν άφείλια έλευστική. Η αντίληψή του είνε γογγύ. Άν και άργάμιστος δεν δείχνει άπιστοροφή στους μορφωμένους σπουδατιώτες του και πρής πάντων σέβεται τη στρατιωτική πειθαρχία. Τέλος, δεν είνε ξένος πρής τα αίσθημα της διακωσινής και φιλανθρωπίας. Για όλα αυτά, ο λαός του έχει ύπόληψη και άγάτη...

«Τα λόγια του είνε λίγα, αλλά τα λέει μ' εύκολία και τόλημ. Καμιά φορά έξέπτεται και έσβήτει τη γνώμη του με ελευκρινία. Κάποτε που άπαντήθηκε με το Βάσκο στη Λεβαδιά και ο Βάσκος ζήτησε να δικαιολογήθη γιατί νικήθηκε, ο Καραϊσκάκης τον έχτιωσε φιλικά στον όμο, και χαμογελόντας του έλε :

— Γιατί αυτά τα παράνομα, άγατηρή άδελφέ; Δεν είνε πρώτη φορά που συμβαίνει τάσιο πράγμα...

«Την άλλη μέρα που παρουσιάστηκα μπροστά του, ή φορεσιά του ήταν άρκετά άπλη, μπατακερή, γεμάτη μπαλωμάτα. Του έφεραν όμως μία άλλη φορεσιά, κωνοφόρα, όλοχρηνη και ο άριστοτάτη της παρητήρησε με πολλή ευχαριστήσι... «Όταν του έδωσα να καταλάβη ότι ο Καραϊσκάκης με το κωφελόμο ρούχο του ήταν έπισος το άντιελεγμένο της ιστολήφωσς μας, όπως και ο Καραϊσκάκης με τα χρυσά γαλιόνα, με άργάμιστος σε στιγμή διακωσινής και μου είλε γελόντας :

— Σπασμένο ρούχο δεν κρατάει ζήτη.

«Ο Καραϊσκάκης έξασκεί άξιωματιώτη έπυροή έπάνο στους καπεταναίους και στρατιώτες του. Οι πρώτοι άναγνωρίζον την ύπορηξή του στρατιωτικόν του προσόντων και την έπιμονή παλληραριά του. Κατόβησε να συμφιλίωση τους άντιμαχομένους, να τους πειθαρχήση, και το άποτέλεσμα ήταν να τους κώμη να ύποφέρουν χωρίς βογγητά τους κάτους και τις στερηθείς. Ο στρατός του έκανε τόρα τελευταία πορεία από το Δίστομο στη Λεβαδιά, έχοντας γιά μόνη τροφή 4 όκάδες άλευρι γιά κάθε στρατιώτη την ήμέρα. Και όμως κινένας άπ' αυτούς δεν τον γάθε άπέτελεψε, ενώ άλλοι άρχηγοί κρατούν τους στρατιώτες τους με δυσκολία, άν και τους δίνουν ρούμι και χρίματα. Παρά τη συνήθεια των συνάδελφων του, ο Καραϊσκάκης δεν παρακολυθηταί συνήθος από συνουδεια πολυάρημη. Μόνο ένα παλληράρι του—ένας κουτσός, ισχυρός, άσημος—τον άκούλυθει πάντοτε και ή Τουγκάλα έσομένη του, ή πεφίρη Μάφω, με άντροχι φορεσιά και ώπλισμένη ως τα δόντια. Μου είλαν ότι είνε φοβηρή στις μάχες έναντιον των όμοσησων της και θαμιαστή άμαόνο... Ο Καραϊσκάκης είνε τουλομύρος, δραστηριος, μακροτρώνη γήγορα το σέβειο της έαυροτήτας και άμέσως το βάσει σε ένόργεια. Αιτός είνε ο πολεμιστής στον όποιον στηρίζοντα σήμερα ή λαμπρότερες έλιδες των Έλλήνων γιά την άπελευθέρωσή *

«Από ένα γράμμα του φιλέλληνας Γκός στο φίλο του Έυνάρδο, στη Γενεύη, μαθαίνουμε έπίσης την όρακι σκηνη της όρκωμοσίας του Ναυάρχου Κόχραν. «Ίδού κ' ή σχετική περιγραφή :

«Κατά τη 1 μ.μ. κωτεβισμα στις βάρες της φρεγάτας, Ο λόρδος Κόχραν έφερε την πλούσια άλλ' άπλη στολή του μεγάλου ναυάρχου της Χίλης και το Μεγαλόσταυρο της Βραζιλίας, Συνουδέτο

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης

από τους ύπαισιούς του, το διεμνημένα του κ' έμένα... Βγήκαμε στο βήθος του λιμανιού του Πόρου, κοντά στα Μέθανα. Έκει μάς έπεριεραν άλλα και πήγαμε πανηγυρικά στο Λαμιά, περνώντας μισό από καλάμι και σήνια, περιστοιχισμένα από φτωχούς γεωργούς που θεοφύσαν το λόφο Κόχραν στήθη τους και ενθουσιούσαν την άρξή του.

»Στο δρόμο άπαντήσαμε το στρατηγό Νικηταρά επί κεφαλής της φρουράς της Συνελεύσεως, φρουράς η οποία είχε περισσότερο την όψη μεταρρυθμισμένου λησπίν, παρά σωματοφυλάκων της έθνικής δυνάμεως και η οποία μάς παρουσίασε όβια με τρόπο τόσο άγαρμτο, που χροιάσε πολύς κόπος για να κρατήσουμε τη σοβαρότητά μας.

»Στην είσοδο του χωριού Λαμιά, άπαντήθηκαν με τους στρατηγούς Κολκοτρόνη και Μεταξά, οι όποιοι, ως τελετάρχες, παρέλαβαν από το μπράτσο το λόφο Κόχραν και μάς ώδηγησαν μέσα από πλήθος παλληκαριών ως έναν λεομάνδρωμένο λεμονόκηπο, όπου ήσαν συγκεντρωμένοι οι βουλευταί. Στο κέντρο του μεγάλου αυτού τεριβολιού, κάτω από τα δέντρα, ήσαν τοποθετημένα τετραγωνικά, αλλά θραυα και 200 βουλευταί είχαν πάρει θέσι. Η πρωτοτυπία του μέγους, η πυκνότη των φυλλωμάτων, η ευθείς των λουλουδιών, έδιναν στη συγκέντρωση αυτή κάτι μαγευτικό, και ή ποικιλία των στολών συνελήσανε το πλήθος των έντυπώσεων. Άξιωματικοί του Άγχιώλου ναυτικού και άλλοι διακεκριμένοι ξένοι ήσαν παρόντες.

»Όταν έφάνηκε ο λόφος Κόχραν, όλοι σηκώθηκαν με σεβασμό, και ή σιωπή έκόβονταν μόνο από το πλήθος των περιέργων, οι όποιοι σκαρφάλωναν στους τοίχους, από παντού, με όλα τα χιτυτήματα που τους έδινε ο στρατηγός Νικηταράς, ό όποιοι έχον τη διοίκηση της φρουράς της Συνελεύσεως και φορούμενος μίμπος ή άνδρες του παραμείλησαν την ύπηρεσία του, ένθους χροές του να όλισθη μ' έναν όγκωδη κλάδον δέντρον κ' έτρεχε έδώ και κεί για να διατηρήσει κάποια τάξη.

»Ο κ. Σοϊνής, ό Πρόεδρος της Συνελεύσεως, ήταν από κέντρο του τετραγώνου και μπροστά του ήπαρχε ένα κοινό δρόννο τραπέζι. Σηκώθηκε και, άπευθυνόμενος στο λόφο Κόχραν, τον εκάλυσε να πάρη θέσι κοντά του. Η αυτού Έξοχότης ο λόφος άγόρευσε τότε άγγλιστι με πολύ δύναμη, προσπαθώντας να νοιώσουν οι βουλευταί του Έθνους την άνάγκη της θμοναίας και της δράσεως, για να μωρθέουν ν' άντιπαθούν στον έχθρο. Έξέφρασε σ' αυτούς το ζρηφό του πόθο να φανή χρήσιμος κ' έζήτησε να δώση τον όρο της πίστης έπάνω στο Έναγγέλιο ή στο σπαθί του. Και επειδή δεν ήπαρχε Έναγγέλιο, ο λόφος Κόχραν ώρξαστηκε, βάζοντας το δεξί χείρι στο σπαθί του, έτσι :

«Όρκίζομαι να χύσω το αίμα μου χείριν της σωτηρίας των Έλλήνων και άπελευθερώσεως της πατρίδος των. Όρκίζομαι να μη έγκυαλειψω ποτέ τον σκοπόν του, ένόσω σ' ίδιοι δεν τόν άγκυαλειψούν και πάνουν ίσοστροφίζοντες τις προσπάθειάς μου.»

»Ο κ. Σπυριδών Τριχοπίης έχρησίμισε ως διεμνηνές στην Αού του Έξοχότητι με δεξιότητα και ακρίβεια. Ο κ. δόκτωρ Ζωγράφος του άπτηνσε, έχοράζοντας τους πόθους και τις έλπίδες του Έθνους. Μίλησαν άκόμη και τρεις άλλοι ήήτορες.

»Σε όλο αυτό το διάστημα, ό Κολκοτρόνης σεργιανούσε με μεγάλα βήματα άνάμεσα στα θραυα, παίζοντας το κομπολόι του και διακόβοντας κάθε στιγμή τους ήήτορες με έπαφονήματα ή χειρονομίες, ένω ό ντροπαλός Κανάρης, κρημένος πίσω από το πλήθος, ένω άπαρητήτος. Ο Κόχραν τόν είχε εκτιμήσει πολύ. Και όταν ο Κανάρης, για πρώτη φορά, παρουσιάστηκε μπροστά του, τόν άγκάλιασε με φυσική διάκριση, έννο μετεχειρίζετο τυπικές φιλοφρονησεις για τους άλλους με τις γαλανόχρες στολιές.

»Όταν έτελείσε ή συνεδρίασις της Έθνοσυνελεύσεως, ξαναπήραμε το δρόμο πρής τη θάλασσα, συνοδευόμενοι και πάλι από τόν τελετάρχη και τα παλληκάρια της φρουράς.

Ο Άνδρέας Γωός ήρθε στην Ελλάδα το Δεκέμβρη του 1826 και έφυγε το Μάρτη του 1829. Σαναγιώρισε στα 1838, άβουλοθύθησος από τη γυναικία του και με πολλή συγκίνηση ξαναείδε την αγαπητή του Ελλάδα έλευθερη και βασιλειομένη. Ο βασιλεύς Όθων τόν δέχτηκε με τιμές στο Παλάτι και τόν έτίμησε με το Άριστέιο του Άγώνος.

ΜΙΚΡΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ο ΔΟΥΜΑΣ ΚΙ' Η ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Μιά μέρα μινόνταν πρόδες για την παράσταση κάποιον θεατρικού έργου του Αλεξάνδρου Δουμά, ιδού.

Σε μία σκηνή του έργου, έπρεπε ένας ήήτορες να άρχιση να μάλώνη με τη γυναικία του και κατόπιν να την δείξη. Άλλ' έπειδή ό ήήτορας που ήσανόταν τόν ήήτορες διάταξε να σκόνησ και χείρι του και να... χειροτονήση τη σινάδελέφου του. ό συγγραφέης του φώναξε δυνατά :

— Έλα λοιπόν, φίλε μου, τί κάθεσαι ; Άφού είν' άνάγκη, χτύπα ! Όταν κανείς χτυπά μιιά γυναικία, μάθε πως έδωκεται πάντα κάποιο δυστυχισμένο άνδρα...

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΑ

Η στάσις για το Σύνταγμα. Η έφημεριδομανία του Έλληνος. Ο βασιλεύς Γεώργιος κ' ό δεκανέας. Πώς συγκρατούν ένα άρηνιακόμενο άλογο. Ένας ήήτος της Κρητικής έπαναστάσεως τού 1866. Η τολμηρές του άπαντήσεις στο Μουσταφά Πασά. Ο τουφεκισμός του, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Όταν ό στρατός έστάσιασε στην Άθήνα, ζητώντας Σύνταγμα, έπολιόρχησε επί δεκατέσσερες ώρες τó άνάκτορα και δεν έπέτρεπε σ' κανένα την είσοδο σ' αυτό.

Ο βασιλεύς Όθων έπέλεσε ν' άναγνωρίση τις αξιώσεις του λαού και του στρατού, ή μάλλον των θεμοκεφάλων εκείνων που ήρχαναν στο πόδι και τó λαό και τó στρατό.

Κάποιος έπλησίασε τότε τόν άρχηγό της έπαναστάσεως Δημ. Καλλέργη και τόν ρώτησε τί θά γινότανε, άν ό βασιλεύς έξακολουθούσε ν' άρνείται.

— Έάν ως τó βράδι δεν άποδεχθί το Σύνταγμα, άποκρίθηκε ό Καλλέργης, τó βατόρι είνε έτοιμο τόν Πειραιά για νά τόν μεταφέρη από κεί που ήρθε...

Ο γνωστός πολιτευτής Αιτωλοακαρνανίας, διεκγόρος στο Μεσολόγγι και πρώην Εισαγγελέης κ. Γεώργ. Αλεξανδροπούλου, κατηγορώντας κάποιον την μαυία που έχον οι Έλληνες να βγάζουν έρμητιοειδές, έλεγε τó εξής όφασ :

— Και στο φεγγάρι αν βορθεύη τρεις Έλληνες, άμέσως ό ένας θά βγάλη έρμητιοειδές, ό δεύτερος θά την τυπώνη κ' ό τρίτος θά... τή διαδώση !...

Μιά φορά ό βασιλεύς Γεώργιος, σ' έναν από τους περιπάτους που έκανε υναόχοος του, είδε έξω από τó έπουργείο των Στρατιωτικών ένα δεκανέα να κινιγιά ένα άρηνιακόμενο άλογο.

Ο βασιλεύς, βλέποντας ότι ό δεκανέας δεν ήξερε τί έκανε, τόν διέταξε να κρατήση τó ζσο από τó χαλινάρι.

Ο δεκανέας, μη γνωρίζοντας τόν βασιλεύ, ρώτησε και τόν είπε ειρωνικά τί άτότιμα :

— Έτσι τί πάχονη κ' άλογα στο χωριό σου ; Άυ' άν δαγκώνη !

Τότε ό βασιλεύς, γελώντας, τού άπάντησε : — Τότε πάλιο από τ' αυτά !

Κι' έπειτα να βορθήση τόν δεκανέα να πιάση τó άλογο.

Μεταξύ των Έλλήνων άξιωματικών που είχαν κατεθεί ως έδελονταί στην έπαναστασι της Κρήτης, στα 1866, και συνελήφθησαν άξιματώτοι από τó Μουσταφά Πασά τόν Άρχάδι, ήταν κ' ένας άξιωματικός του Ιταυού, Σπυριδών Ολύμπιος όνομαζόμενος. Ηπειρωτικής καταγωγής.

Ο Ολύμπιος πολέμησε γυναικία. Με τó σπαθί τόν χείρι, θείρισε τους Τούρκους. Είχε ήμωσ τó άτύχημα να χτυπήση τó σπαθί του σ' ένα κευαρίτσι που ήτανε στην είσοδο του χωριού Άρχαδιού, και να σπάση. Έτσι τόν έπισαν ό Τούρκοι ζωντανό.

Σάν τόν πήγαν μπρός στο Μουσταφά Πασά και είδε εκείνος ότι ήταν Έλληνας άξιωματικός, τόν ρώτησε, κάποιος θμιομένη :

— Τί θέλεις σ' έδώ ;

— Αυτό να μού έπατρέψη, τού άπάντησε ό Ολύμπιος, να τó ρώτησω έγώ για σένα.

— Τί θές να πής μ' αυτό ;

— Όθέλο να πώ, ότι ή Κρήτη ήταν πάντοτε Ελλάς. Ρωτάς λοιπόν έμένα τί θέλω στην πατρίδα μου !... Νά σάς πολεμήσω ήρθα !...

— Δέν ξέρεις πως ήμια κινιγής και πρόπει να μιλάς άλλους, γιατί σ' κανό άπως θέλο !

— Τό να με κινής άτως θές, είνε δικό σου δικαίωμα, και τó να μιλάω άπως αίσθηναω αυτό είνε δικαίωμα δικό μου !...

— Φαίνεται πως δεν καταλάβεις άκόμη, πως είνε κάτι από τó σπαθί μου !...

— Κι' έγώ άν σ' έπιανα, θα ήσουν κάτω από τó σπαθί τó δικό μου. Ο Μουσταφάς ήθύμισε με τά λόγια του και διέταξε και τόν τουφεκίσανε άμέσως.

Η Κρητική δημοτική Μούσα, θαυμάζουσα την παλληκαρία του Ολύμπιου, τού έκανε ένα τραγούδι, από τó άποιο μόνον όλίγοι στίχοι έμειναν ως τή σύγχρονη γενεά :

.... Σπύρε μου, ώραιότατε και Σάνθε παιμένε, τόν Χάρο πός τόν άρρησε και σ' έπηρε, καίμενε !... Ο άναγερομένος από δημώδες αυτό ποίημα Σάνθος, ήταν κ' αυτός έδελοντής άξιωματικός ή υπάξιωματικός από την Ελλάδα. Πρόέμησε στο Άρχάδι, μα συνελήφθη άξιματώτος μαζί με τόν Ολύμπιο και τουφεκίστηκε μαζί του.

